Forslag om en national taskforce for naturforvaltning

Udvikling af en plan for fremtidens naturforvaltning med græssende dyr

Der eksisterer i dag ikke nogen langsigtet plan eller klar politisk ambition for, hvor mange naturarealer, der skal forvaltes med græsning i fremtiden, og der mangler en indsats for at løse de barrierer, der i dag begrænser udviklingen af naturforvaltning som driftsgren.

Hvis Danmark skal lykkes med at realisere de politiske ambitioner om mere og bedre natur, er der behov for en samlet plan for, hvordan naturforvaltningen med græssende dyr kan opskaleres over de kommende år, så der i fremtiden både sikres afgræsning af eksisterende naturarealer og de mange nye naturarealer, der kommer til.

Derfor foreslår Landbrug & Fødevarer, at regeringen nedsætter en taskforce for naturforvaltning, som i løbet af 2027 skal udarbejde forslag til, hvordan der kan sikres den nødvendige kapacitet af naturforvaltere og græsningsdyr til fremtidens naturforvaltning samt fremlægge konkrete anbefalinger og løsningsforslag til, hvordan rammevilkårene for naturforvaltning kan forbedres.

120.000 hektar naturarealer afgræsses i dag – behovet er langt større

En række af Danmarks mest værdifulde naturtyper og tilknyttede arter er afhængige af græsning. Derfor er afgræsning af naturarealer en helt afgørende forudsætning for at sikre bedre vilkår for biodiversiteten.

I dag bliver der afgræsset omkring **120.000 hektar** naturarealer under den EU-finansierede tilskudsordning til pleje af græs- og naturarealer, som administreres af SGAV.

Tidligere vurderinger fra Aarhus Universitet, fra før Aftale om Grøn Trepart, pegede allerede dengang på et behov for afgræsning af mindst **300.000–400.000 hektar** eksisterende naturarealer. Med arealomlægningen vil behovet kun blive større.

Samtidig er der en politisk ambition om 30 pct. beskyttet natur. Hvis f.eks. 20 pct. af den fremtidige beskyttede natur skal afgræsses, svarer det til omkring **860.000 ha**.

En betydelig del af naturforvaltningen udføres af private dyreholdere, som bl.a. står for en stor del af afgræsningen af statslige og kommunale naturarealer. De private dyreholdere løser dermed en vigtig samfundsopgave ved at bidrage til opfyldelsen af nationale og EU-retlige forpligtelser på naturområdet, herunder afgræsning i Natura 2000-områderne.

Dårlige rammevilkår og økonomi i naturforvaltning

De eksisterende rammevilkår for græsning med dyr, og den manglende politiske ambition og retning for fremtidens naturforvaltning, betyder, at vi i dag er meget langt fra at kunne levere den græsning af naturarealer, der bliver behov for i fremtiden. Nogle af udfordringerne er bl.a.:

- Antallet af egnede græsningsdyr er faldende, og antallet af dyreholdere med egnede græsningsdyr er ikke tilstrækkeligt til at understøtte det fremtidige behov for græsning. Der er således nogle grundlæggende strukturelle udfordringer, der skal løses.
- Økonomien i græsning af naturarealer er ofte dårlig, og mange naturforvaltere er afhængige af tilskud for at få økonomien til at hænge sammen.
- Der er en række udfordringer omkring de generelle rammevilkår for græsning med dyr, som gør det uattraktivt at gå den vej som landmand, og gør det surt for mange af dem, der i dag beskæftiger sig med græsning af naturarealer.

- Flere unge viser interesse for naturforvaltning med græssende dyr, men de nuværende vilkår gør det vanskeligt at etablere et investeringsgrundlag, som banker og långivere har tillid til.

Hvis Danmark skal lykkes med at øge naturforvaltningsindsatsen og sikre aktiv forvaltning af både eksisterende og kommende naturarealer, kræver det en langsigtet strategi og bedre rammevilkår for de landmænd og dyreholdere, der skal levere indsatsen.

Samtidig vil udarbejdelsen af en fremtidig plan for naturforvaltere også kunne være relevant for nogle af de bedrifter, hvor driftsgrundlaget ændrer sig pga. den grønne omstilling. For nogle landmænd kan naturforvaltning blive en del af et fremtidigt nyt driftsgrundlag. Det forudsætter imidlertid klare og langsigtede rammer, som gør det attraktivt at investere i græsningsdyr, faciliteter og anden omstilling til naturforvaltning.

En øget indsats for naturforvaltning som driftsgren kan derfor også være med til at understøtte liv i landdistrikterne og fastholdelse af arbejdspladser.

Derudover står Danmark over for implementeringen af naturgenopretningsforordningen og en kommende biodiversitetslov. Hertil kommer forberedelserne til den næste CAP-reform efter 2027. Disse forhold aktualiserer alle relevansen af at nedsætte en taskforce for naturforvaltning nu.

Formål med en taskforce for naturforvaltning

Taskforcen skal samle relevante aktører, herunder ministerier og styrelser, kommuner, naturforvaltere, forskningsmiljøer, fonde og organisationer. Dels har de nuværende udfordringer omkring naturforvaltning ophæng forskellige steder, dels ligger de nævnte parter inde med vigtig viden, erfaringer og forslag til løsninger.

Taskforcen skal i løbet af 2027**:**

- Beskrive det aktuelle og fremtidige behov for græsning af naturarealer.
- Identificere og prioritere de væsentligste strukturelle, økonomiske, regulatoriske og administrative barrierer for udviklingen af naturforvaltning som driftsgren.
- Undersøge, hvordan forskellige finansieringskilder til naturforvaltning kan kombineres i bæredygtige forretningsmodeller.
- Fremlægge konkrete forslag til forbedrede rammevilkår, som kan understøtte naturforvaltning som driftsgren samt anvise forslag til ansvar for opfølgning og implementering.
- Udarbejde forslag til, hvordan fremtidens naturforvaltning kan skaleres op med udgangspunkt i forskellige scenarier/ambitionsniveauer for, hvor meget natur der ønskes afgræsset i fremtiden.

Formandskabet for taskforcen, og det overordnede ansvar for at drive arbejdet fremad, foreslår vi placeres i Ministeriet for Dyrevelfærd og Natur eller SGAV. En national taskforce for naturforvaltning kunne etableres inden for eksisterende organisatoriske rammer. Der kan være behov for eksterne analyser og sekretariatsbistand, og vi foreslår derfor, at der afsættes en passende økonomisk ramme til at understøtte taskforcens arbejde.